

ZADAR - KOLIJEVKA MUZEJSKE DJELATNOSTI

Mnogo prije osnivanja muzeja na području Dalmacije postoji zanimanje za spomenike prošlosti, njihovo sakupljanje, čuvanje i tumačenje. Potkraj 14. st. i na početku 15. st. javlja se šire zanimanje za spomenike i njihovo sakupljanje. Zadar je, tada, jedan od najistaknutijih takvih žarišta na obali. Prvi poznati sakupljač rimskih starina u našem gradu bio je Juraj Benja. U 18. st. je npr. Ante Danielli Tomasoni sakupio veliku zbirku arheoloških spomenika, ponajviše iz Nina. 30. studenog 1832. smatra se danom utemeljenja Narodnog, a time i Arheološkog muzeja, kada je austrijski namjesnik Vetter von Lilienber izdao proglas narodu Dalmacije o sakupljanju građe iz cijele Dalmacije za muzej koji se osniva u Zadru kao središtu pokrajine. Začetak muzejske djelatnosti u Zadru ubraja se među najstarije u našoj zemlji. Povijest Narodnog i Arheološkog muzeja do godine 1880. je istovjetna. Od tada se Arheološki muzej samostalno i kontinuirano razvija do danas, dok Narodni muzej nema izravnog slijeda u svome razvitku. Osnivačka skupština Prirodoslovnog muzeja održana je 30. prosinca 1907. U rujnu 1945. osnovan je sadašnji Narodni muzej koji je objedinio sve djelatnosti osim arheologije, te danas ima Etnografski, Kulturno-historijski i Prirodoslovni odjel te Odjel revolucije i Modernu galeriju. Kroz prošlost su zadarski muzeji prošli težak put djelujući u najužoj vezi s političkim, kulturnim i društvenim prilikama kroz koje je prolazila naša zemlja, osobito grad Zadar.

Na razvoju muzejske djelatnosti, u ovom gradu, najviše je učinjeno u posljednjem razdoblju. Međutim, ima i

danas mnogo neriješenih problema od sredstava za istraživanja, zaštitu, redovitiju izdavačku djelatnost i druge zadatke pa do osiguravanja dodatnog prostora za normalan razvitak ovih uglednih zadarskih ustanova. Posebno treba aktualizirati problem osnivanja takvog pomorskog muzeja, kakav ovaj grad i njegova pomorska predaja zaslužuju.

Obilježavanje spomeničkog blaga

Danas zadarski muzeji čuvaju preko 125 tisuća raznih muzejskih predmeta. To su nam najpouzdaniji svjedoci pruhajalnih stoljeća i zasigurno zanimaju sve slojeve stanovništva. Odatle proizlazi temeljna konstatacija da muzeji imaju funkciju od posebnog društvenog interesa. No, uvijek ni mi građani, ni naša društveno-politička zajednica, nemamo pravi odnos prema tako važnoj i izuzetno korisnoj djelatnosti. U ovom trenutku nećemo iznositi činjenice ni za ni protiv.

Pored niza temeljnih muzejskih zadataka, vrlo značajno mjesto u djelatnostima Arheološkog i Narodnog muzeja ima kulturno-obrazovna djelatnost, koja se sastoji u priređivanju izložbi, u tiskanju prospekata, vodiča i kataloga, u izradi kopija i odljeva muzejskih predmeta i razglednica, u stručno-pučkim vodstvima, prilozima u dnevnom tisku, na radiju, televiziji, popularnim predavanjima, u suradnji sa školama, mjesnim zajednicama, organizacijama udruženog rada, s pripadnicima JNA, te raznim političkim organizacijama i društvima. Ova djelatnost će se i u buduću obogaćivati i unapređivati novim oblicima, a sve u cilju da se što više doprinese obrazovanju učenika, o-

mladine i radnih ljudi naše zajednice, kao i boljoj turističkoj ponudi zadarskog kraja.

Međunarodni savjet za muzeje (ICOM — UNESCO) je prije nekoliko godina proglasio 18. svibnja Međunarodnim danom muzeja pod nadnevkom da »muzeji podsjećaju najširu javnost na svoju magistralsnu ulogu u društvenoj zajednici. Muzejski predmeti su autentični dokumenti vremena koje protjece i istinski su nosioci spoznaje. Time pridoneose oslobođenju čovjeka«.

Suradnja s udruženim radom

Međunarodni dan muzeja je po prvi put u Zadru obilježen godine 1983. skromnim priredbama Arheološkog muzeja, što je nastavljeno i 1984. Uz Arheološki muzej ove se godine po prvi put u manifestacije uključio i Etnografski odjel Narodnog muzeja. Taj je odjel, naime, pod pokroviteljstvom Turističkog saveza općine Zadar i Poljoprivrednog kombinata Zadar, 16. svibnja od 11 do 20 sati ostvario izuzetno uspješnu priredbu. U dvorištu zgrade, gdje je smješten spomenuti odjel (na Narodnom trgu), posjetioci su se mogli upoznati s nekim oblicima seoskog tradicijskog stvaralaštva sjeverne Dalmacije (kopnenog i otočkog dijela). Uživio nam je bila prikazana izrada i ukrašavanje drvenih predmeta (Dobre Olučić iz Bilišana), izrada glazbenih instrumenata (Todor Komazec iz Zegara), pletenje sitnice (Kriševan Meštrić iz Kukljice), oblikovanje zemljenih posuda (Ivo Sutlović — Gazdar iz Velog Iža), te vezenje i pletenje (Simica Marić iz Kruševa). R. JURIC